

STEFAN SAWICKI

1. Dane osobiste (imię i nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

Kanonier Stefan Sawicki, 25 lat, gajowy, kawaler.

2. Data i okoliczności zaareztowania:

10 lutego 1940 r. w domu, o godz. 3.00 po północy, z całą rodziną.

3. Nazwa obozu, więzienia, miejsca przymusowych robót:

Wywieziony do robót w Jel (ZSRR), obóz NKWD w rejonie neńskim przy granicy fińskiej.

4. Opis obozu, więzienia itp.:

Puszcze, lasy, budynki żadne, mieszkań nie było, kąpiel raz na miesiąc i to zimna, higieny żadnej (wszy, brud).

5. Skład jeńców, więźniów, zesłańców (narodowość, kategorie przestępstw, poziom umysłowy i moralny, wzajemne stosunki etc.):

Polacy, Ukraińcy, Rosjanie. Za przejście granicy, kontrrewolucja, złodzieje. Stan umysłowy i moralny różny. Stosunki między Polakami były wzajemne [poprawne]. Polacy prowadzili ciągłe spory i walki z Rosjanami i Ukraińcami.

6. Życie w obozie, więzieniu itp. (przebieg przeciętnego dnia, warunki pracy, normy, wynagrodzenie, wyżywienie, ubranie, życie koleżeńskie i kulturalne etc.):

Codzienna praca od godz. 5.00 do 18.00, warunki pracy bardzo ciężkie, wynagrodzenie dla pełnoletniego robotnika trzy ruble, a dla kobiet półtora rubla dziennie. Żywność kupowano za swoje pieniądze. Można było kupić od 400 do 600 g chleba, „śmierdzącej” herbaty trzy razy dziennie. Ubranie można było kupić jedno w roku, tak zwane łachmany. Życie koleżeńskie tylko między Polakami, zabroniono po polsku rozmawiać i czytać książki polskie, kultury nie było żadnej.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków (sposób badania, tortury, kary, propaganda komunistyczna, informacje o Polsce etc.):

Wrogi stosunek do Polaków, badania polegające na zamykaniu do karceru – w którym nie było okna ani żadnej ławki, tylko po ścianach ciekła woda, na podłodze było od 20 do 30 cm

wody, aby człowiek nie mógł siadać – na cztery doby, dawali 200 g chleba i pół litra wody.

Propaganda: swoje chwalili, a co cudze, to złe.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność (wymienić nazwiska zmarłych):

Pomocy prawie żadnej nie było, poza opatrzeniem kawałkiem bandaża i jodyny. Świętej pamięci gajowy Suchodolski (gajówka Krzyżyk, pow. Łuck, woj. wołyńskie); śp. gajowy Paweł Pawłowski wraz z żoną (gajówka Zaburje, pow. Łuck), śp. Cezary Kamiński wraz z żoną (gajówka Otyczka, pow. Łuck), śp. Chołuń osadnik, nie wiadomo skąd.

9. Czy i jaka była styczność z krajem i rodziną?

Nie.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

18 września 1941 r. zostałem zwolniony i 28 lutego 1942 r. wstąpiłem jako ochotnik do armii polskiej w Taszłaku.